

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K. 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanulóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
ára 10 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minder
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 fillér-
többesről 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

A Székelyföld a földrajzokban.

Nagy hibája a földrajzoktatásnak, hogy felületes. Alig tanít valami lényegyet és úgy, hogy az az ismeret tartós legyen. Egy csomó szokott sablon és frázissal, a tankönyvíró által ismert vidék viszonylag jobb kidomborításával, úgy átsiklik Magyarországon, mint Chinán. Innen van, hogy a földrajzokban halvány képét sem kapjuk a Székelyföldnek. Mert, hogy csak erről szóljak, a Székelyfölddel 30—40 sorban végeznek a tankönyvírók.

Háromszék megyéből három helységet (Sepsiszentgyörgy, Kézdivásárhely, Kovászna), Csikmegyéből három (Csikszék, Borszék, Tusnád), Marostordából három (Marosvásárhely, Szováta, Szászrégen) és Udvarhely megyéből is három (Székelyudvarhely, Székelykeresztúr, Parajd) említenek föl szűk szavakban. Ahol alkalom van rá, mintha szándékosan tennék, egyetlen egyszer sem mulasztják el megemlíteni, hogy mely város vezet innen, vagy onnan Romániába. Azt pedig, ha más nem, jól tudja a székely.

A szűkmarku, fent részletezett ismertetésre semmi sem ezafelől rá jobban, mint az a tény, hogy a Székelyföldnek 495 községe, 580.356 lakosa és aránylag tenger sok nevezetessége van; hogy a Székelyföld ott fekszik, a keleti határon, hol az oláh tenger hullámai mossák alá a magyar partokat s minden magyar embernek két életet kellene adni, hogy a haza védelmében fontos szolgálatokat várakozás szerint teljesíthesse.

Am, nem törődnek ezzel a földrajzírók. Csak úgy átfutólag, szembeötlő dolgokkal foglalkoznak. S így megtörténik, hogy ha áttanulta is az összes iskolákat az ember, gondolkodva áll meg, a mikor például tőle Kovászna felől tudakozódik valaki, jöllehet ez a csodás ritkaságokkal, kitűnő gyógy- és ásványvizekkel, kén- és szénasavas „gözlök”-vel bíró helység hivatalva van természetadta előnyeivel fogva a szenvedő emberiség boldogítására.

Csak magában e helységben 18 különféle összetételű, lényegesen eltérő ásványvíz forrás van, melyek mindenike nemcsak kitűnő élvezeti czikk, de gyógyerejénél fogva is fölülte becses. Ott van a Pokolsár, ott vannak a gözölök, podagrás emberek szabadítóit. Ha bemegy az ember az udvarokra, csaknem minden gémes kútból ésványvizet vehet, melyet a benszüllött egészséges faj régi szokás szerint még ma is tüzesített kövekkel melegít s használ a maga számára föl családi fürdőjében.

Nos, ezzel a helységgel, melynek a többek közt: »Horgász» vize a gyomorhajosok csodás hatású biztos gyógyszere, melynek egy ország-részre szóló gypaju és turó termelése van, négy szóban végez a Földrajz, írván: »Kovászna Pokolsár nevű fürdőjével» t. i. említendő.

Pedig, ha tovább vizsgáljuk kincseit, ott van Erdély legnagyobb faipari telepe, mely több ezer munkást foglalkoztat és tart fenn állandóan s melynek iparvasútja, siklója már több millió koronát emésztett föl s melynek végül — hogy többet ne említsék — e faipari vállalat nyújtotta foglalkozás révén négy telepe alakult már: Komandó, Gyulafalva, Musa és Karajos.

Vehettem volna más helységet is például, mert a Székelyföldön nem ritkaságok a nagy közönség előtt ismeretlen nevezetességek. Példának, gondolom, ez is elég élénken illusztrálja, hogy Földrajzaink mennyire felületesek s földrajzi oktatásunk mennyire haszontalan.

Semmivel nem lehet a föld imadását, az iránta való tántoríthatatlan ragaszkodást jobban felkeltetni, mint értékének megismertetése által.

mi közgazdasági szempontból is rendkívül fontos.

A Székelyföldön ma vak tyúk módjára bukkunk buzaszemre, azaz csak véletlen folytán tudjuk meg szélesebb körben, hogy a Maros völgyében, ott, a hol a székely körvasutnak kell elhaladnia, gazdag szénbányát lehet nyitni, vagy hogy egész Gyergyó tele van márvánnyal, mely a külföldinél tartósabb, szebb s ma csak arra jó, hogy utat kavicsozzanak vele.

Borszék a világ legjobb ásványvizeinek hazája úgy van felemelve, mint a melynek »savanyúvize messzeföldön ismeretes.« Arról azonban jótálok, hogy a tisztelt tankönyvíró nem tudja, hogy ez a messzeföld csak Amerikáig terjed s hogy Borszék egyúttal hazánk legegészségesebb csodás fekvésű fürdőhelye, melynek üveggyára és feltárára váró nagy közszételepe van és mégis csak 200 kilométernyire fekszik a legközelebbi vasuti állomáshoz.

Marostordamegyében »Szováta gazdag sótelepekkel és sós fürdőkkel« bíró helységnek mondatik.

Am azt alig tudja a tankönyvíró s a nagy közönség is, hogy ezek a gazdag sótelepek ragyogó szépségű naptócsillámló csupasz sóhegyek; a sós fürdők pedig országsszerte páratlan nagyságú sós tavak, melyek között a Medvetó eddig megmagyarázatlan módon rejt magában 1—1½ méter alul oly meleget, hogy a tojás benne meg fő, s azon alul mégis jég hideg. Ami még különösebb e vidéknek a só daczára gazdag florája van. Udvarhely megye gazdag vas és szén telepeiről nincs is említés. Hát bizony ostromozni való felületesség ez.

Hátha még felemlitem, hogy lépten-nyomon kincsről-kincsre járva, nyomorog e földön a nép: munka és kereset nélkül, hogy a benszüllött által nem ismert rejtek helyeken halomban hevernek drágaságok, minden zeg-zugban jobbnál jobb források; hogy történelmi múltjának emlékei elmosódnak; e nép ismeretlen, exponált helyzete, vergődése a magyarság zömére közönyös.

En Istenem akkor még inkább kell hibáztatnom a földrajz írókat, akik tollat fognak anélkül, hogy ismernék a megismertendő helyeket s tudnák, minő nagy feladatra vállalkoztak. Egyenesen ennek a hivallan beavatkozásnak tulajdonítom, hogy a magyar ifjuság felnő e föld ismerete és e föld szeretete nélkül; hogy alakul ipari és kereskedelmi érdekltség, melynek sejtelmé sincs, hová kellene pénzét fektetni, hogy abból haszon származzék rájuk és általuk a föld népére; hogy eljár iskolák közönsége — mint a napokban is: Kolozsvárig a nélkül, hogy tudná, mennyi látni való van a Székelyföldön, s mily nagy mulasztást követett el, hogy ezt elkerülte.

Ezen a bajon akar segíteni a marosvásárhelyi Székely Társaság, midőn kimondotta, hogy 1. megkeresi az összes székelyföldi székely társaságokat, hogy e föld nevezetességeit: helységeit, ipartelepeit, ipari feldolgozásra való kincseit, fürdőit, ásvány- és gyógyvíz forrásait stb. földrajzi feldolgozásra alkalmasan írják össze és bocsássák rendelkezésére;

2. annak közlésével megkeresi:

a) a kultuszminisztert, hogy a Székelyföld behatóbb, részletesebb földrajzi megismertetését a tankönyvírók figyelmébe ajánlja, azt saját hatáskörében elősegítse;

b) a Magyar Földrajz-Társaságot, Közoktatási Tanácsot és ismertebb tankönyvírókat ez országgrész és népe javára akcióba hívja és munkájukat a szükséges anyag átkölcsönzésével megkönnyíti.

Az indítványt egyhangú lelkesedéssel fogadta el és siet megvalósítani a Székely Társaság. Ehez a buzgólkodáshoz nem kell kommentár. Olyan irányt követ, melynek haszna nem maradhat el, de várya várandó is.

Máthé József.

Tapasztalati észrevételek a lótenyésztési kerületek kérdéséhez.

Irla: lengyelfalvi báró Orbán Ottó.

(2. folyt.)

Wesselényi Béla a lipiczai ló terjesztését hozza ajánlatba. Azt hozván fel indokul, hogy a lipiczai lóból minden kitelik: sebes jukker, katonaló, vadászló, egyszóval az univerzálisló. Ezt a nézetét sem oszthatom, mert a lipiczai ló igaz, hogy sebes jukker és a nép kezében jó ígás lóanyagot képez, de katonai czélokra nem alkalmas, mivel tulnyomó része a katonai szükségletekre kívánt lovak magassági méretét nem üti és főhibája, hogy a háta hosszú és puha. Már pedig hosszú, puhahátú lovat katonai czélokra meg nem vesznek. A lipiczai ló, hogy katonai czélokra mennyire nem felel meg, azt azon körülmény is világosan igazolja, hogy a földmívelési kormány maga is az állami tenyésztetkekből kikerülő létszámfeletti lipiczai lovakat nem a katonasághoz osztja be, hanem Budapesten nyílt árveresen adja el. Tehát a lipiczai lónak Erdélyben nagyobb mérvben leendő terjesztése annyit tenne, hogy az erdélyi lótenyésztőket az egyedüli biztos vevőtől: a katonai lovatató-bizottságok bevételeitől megfosztjuk. A lipiczai lónak erős testalkatát, hatalmas menőképességét, szép magatartását elvitatni nem lehet, kocsilónak és a nép kezében igaslónak is igen jó, de katonai czélokra nem lévén alkalmas, nagy keresletre nem számíthat.

Hogy a tájfajta kerületek kérdéséhez alaposan hozzájárulhassunk, tekintetbe kell veyük, hogy voltaképpen milyen minőségű lovat tudunk értékesíteni és kik azokra a biztos vevőink.

Ma egyedüli biztos vevőnk és lóbevásárlónk a kincstár, tehát lótenyésztésünket úgy kell fejleszteni, hogy elsősorban a katonai szükségleteknek megfelelő lovat neveljünk annál is inkább, mert így minden oldalról biztosítva vagyunk értékesítési szempontból is.

Lássuk most már csak, milyen minőségű lovakra van szüksége a katonaságnak:

1. Szabályos testalkotású, tenyésztésre alkalmas egyéves ménesikókra.
2. Három éves csikókra, a melyekből részben tisztí lovak, részben pedig más katonai czélokra alkalmas lovak fejlődjenek.
3. Nehezebb fajtájú ágyuslóra.
4. Tüzérségszolgálati lóra.
5. Manschaft, legénységi lóra.
6. Dragonyos lóra.
7. Huszárlóra.
8. A honvédséghez huszárlóra.
9. Tisztí lóra.

Ezen felsorolt minőségű lovakat minden évben az államkincstár előre meghatározott számarányban és időszakokban vásároltatja be szakközegei által. Tehát a lótenyésztő csaknem az év minden szakában pénzt tud teremteni lótenyésztéséből. Minden év április havában az egy éves ménesikók és május havában a 3 éves csikók bevétele történik. Szeptember havára esik az általános katonai lovatató-bizottságok működése, a mikor kezdetét veszi az ágyus-lovak, tüzérségszolgálati lovak, a tüzérséghez ugynevezett (Manschaft) legénységi lovak, dragonyos lovak, huszárlóvak, egy évben kétszer pedig a honvéd-huszárlóvak bevétele és végül a tisztí lovak vétele. Ezen bevételek tartanak egészen az év végéig.

Ezekből világosan kitűnik, hogy a ki czél-szerű lótenyésztést folytat, az állománycsökkentés helyett az év minden szakában pénzt

szerezhet; még pedig bátran mondhatni: lovait elég magas árakban tudja értékesíteni.

Ezen a helyen a földművelési kormányknak elismeréssel kell adoznunk azért, hogy a lótenyésztést így felkarolta és annak fejlesztésére minden rendelkezésére álló anyagi eszközt felhasznál s gondoskodik arról, hogy a lótenyésztő lovát értékesíteni tudja. (Folyt. köv.)

Tan- és nevelésügy.

Meghívó. Az Udvarhelyvármegyei Tanító-Egylet folyó évi május hó 7-én délelőtt 9 órakor Székelykeresztúron, az állami tanítóképző tornatermében tartja meg XXVIII-ik rendes közgyűlését, melyre a tagokat és az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívom. Székelykeresztúr, 1903. április hó 7-én. Ujvári Mihály, elnök. Tárgysorozat. 1. Elnöki megnyitó. 2. Bizottság kiküldése a jegyzőkönyv hitelesítésére. 3. Az új alapszabályok bemutatása. 4. Bizottság kiküldése a központi pénztár és az alapok számadásainak megvizsgálására. 5. Jelentés az egylet működéséről, előterjeszti Gyerkes Mihály titkár. 6. Jelentés a központi pénztár és az alapok állásáról, előterjeszti Szász Elek pénztáros. 7. A bírálóbizottság jelentése a pályázatok eredményéről. 8. Kriza Sándor h.-almási igazgató-tanító értekezik »A tanító és a székely kérdés« cz. tételről. 9. A kiküldött pénztárvizsgáló bizottság jelentése. 10. Indítványok. 11. Általános tisztújítás az új alapszabályok alapján. 12. Az esetleges országos tanítótestületi gyűlésekre küldendő képviselők megválasztása. Május hó 6-án délután 6 órakor központi választmányi ülés. Május hó 7-én délelőtt 8 órakor a „Segély-egylet“ ülése. Esetleges indítványok május 5-ig az elnöknek írásban benyújtandók. Délben 1 órakor közebéd lesz. A résztvenni szándékozók előre, de legkésőbb május hó 3-ig jelentkezzenek Szász Béla áll. isk. igazgatótanítónál Székelykeresztúron.

Egyházi élet.

Egyházköri közgyűlés. Az udvarhelyi unitárius egyházkör e hó 18-án Oklándon rendkívüli közgyűlést tartott Kisgyörgy Sándor esperes elnöke alatt, mert László Domokos kir. törvényszéki bíró f. ü. gondnok betegen fekszik s így levélben küldötte üdvözlését. A jegyzői tisztet Pál Ferencz köri jegyző teljesítette. A gyűlésnek két fontos tárgya volt, egyik az évi zsinat, másik a Jakab Gy. nyug. alispán lemondásával megüresült gondnoki szék betöltése. A közgyűlés mindkettőt általános tetszésre intézte el. A képviselők igazolása és a gyűlés megalakulása után a zsinat rendező bizottság nevében, annak jegyzője Demeter Dénes lelkész tette meg jelentését, melyet a közgyűlés tudomásul vett s bizottságot további intézkedéssel megbízta. Az ideai zsinat tehát Vargason fog megtartani és pedig augusztus 23-án kezdődőleg. A kör vendégei részére 400 terítéki ebédet ad e napon, este pedig bált rendez. Az istentiszteleteken ez alkalomra alakult vegyes dal-kör fog közreműködni Ajtay János lelkész vezetésével. Ezután elrendeltetett az egyik f. ü. gondnoki állásra a titkos szavazás, melynek eredménye nem volt meglepő, hiszen — ha engedné a törvény — egyhangú felkiáltással is megválasztottuk volna. Beadatott 40 szavazó lap s mind a 40-en a vargyasi Daniel Lajos neve állott. Esperes az egyházi kör, maga és László D. nevében melegen üdvözölte, melyre az új f. ü. gondnok meghatva válaszolt. A Danielek mindig egyházunk erősségei, oszlopai voltak; ohajtjuk, hogy azok legyenek, mert a mi ily »világi papjaink« lesznek, addig »a pokol kapui sem vehetnek diadalt rajtunk.« Nem kevésbé fontos tárgya volt gyűlésünknek a székelyudvarhelyi lelkész állás betöltésére vonatkozó kérvény. A kérelmet szintén egyhangulag magunkévá tettük s melegebben ajánljuk egyházkormányunk figyelmébe. Erősen hisszük, hogy mielőbb lelkésze lesz az udvarhelyi atyáinkfiainak s így hamarabb felépülhet temploma a hitnek és tudománynak! Épüljön is! A jegyzőkönyv hitelesítő bizottságának kinevezése után esperes a gyűlést bezárta. A papi lakon terített asztalokhoz ültünk izletes ebédhez. A harmadik fogás után megindultak a pohárköszöntők. Esperes éltette a püspököt, a zsinat rendező bizottságot s majd az udvarhelyi ekleziáját; Sándor G. id. Daniel G. és P. Horváth K. főgondnokokat, Vári A. Kisgyörgy S. esperest, Ajtai J. László D. és Daniel L. f. ü. gondnokokat, Demeter D. Pál Ferencz körijegyzőt és a tanítókat, Péter S. a háziasszonyt, Daniel L. a székely atyafiakat, Márkos F. jánosfalvi gondnok a lelkészeket és tanítókat. Majd asztalt bontva, hazafelé igyekeztünk. D-r D-s.

Szinészet.

Micsey F. György szintársulata s z o m b a t o n (április 18-án) Faragó Jenő »Casanova« cz. operette-ujdonságát adta elő, amelyhez zenét Barna Izsó szerzett. A modern irányu darab meseje abban özpontosul, hogy a halála után pokolba kerül Casanova, a meglehetősen viharos életében viselt dolgait mind eltagadta s ezen okból a sátán visszavarázsolta egész életrajzát, melynek utolsó része a pokolban végződött. Az érdekes változatokon jól mulatott közönségünk. A czimzerepet Gulyás Menyhért alakította, a tőle megszokott ügyességgel. Tomori Melissza jól játszott és énekelt. A sátán feleségét különböző változataiban hűen személyesítette. Szigethy Andor (sátán) sok igyekezettel játszta meg szerepét. Heltai Hugó is hivatottságnak adta jelét. Az egész előadás általában sikerültnek mondható, amit természetesen nagyban emeltek a szebbnél-szebb jelmezek és a vidéken ritkán látott gyönyörű díszletek, melyekkel Micsey valóban dicsekedhetik. Csak ilyenkor tűnik ki a tulságos szűkre szabott színpad hátránya. S egy cseppet sem lehet csodálkozni ha e miatt a színpad díszítése sokszor igen lassu tempóban haladhat.

V a s á r n a p k é t előadás volt. Délután Feld Mátyás: »Ezeregy éjszaka« cz. tündéregéje szerzett mulatságot a többnyire gyermekekből állott közönségnek. Este pedig Beöthy L. és Rákosi Viktor »Aranylakodalom« látványos színműve került előadásra. Ha tudjuk azt, hogy itt nálunk az efféle látványos színmű előadása milyen technikai nehézségekbe ütközik színpadunk meglehetősen primitív szerkezete miatt, — csak elismeréssel adózhatunk a szintársulatnak, hogy a rendelkezésükre álló eszközöket felhasználva, élvezhetővé tudták tenni a darabot, még azoknak is, kiknek alkalmuk volt az »Aranylakodalom« nagyobb színpadokon látni. A szereplők általában jól alakítottak, de Koltay (Simon Jenő) néha színtelen volt; az ilyen tisztán a pillanatnyi hatásra alapított szindarabban nagyon elkel a pathetikus modor. Ki kell emelnünk Mikulak Janót (Szigethy) és Koltay-nét (Pávay Irma), Krausz bácsit (Gulyás Menyhért), kik sok komikus, illetőleg megható jelenetet tudtak előidézni.

Hétfőn Pierre Weber »Loute« cz. 4 felvonásos bohózata (ford. Heltai Jenő) volt színen. Igazán meglepő, hogy mily szemérmetlen irány felé halad a mai színi irodalom. Maholnap külön kell választani a férfiak és külön a nők részére irt szindarabokat. Vagy pedig egyenesen mondjuk ki, hogy a »Loute«-hoz hasonló színi termékek előadásakor a színház tulajdonképpen orfeum s az csakis »felöltöttek« számára van nyitva. Annyi bizonyos, hogy remítően haladunk a nagyvilági élvezetek lejtőjén, mely az ideális érzelmek megölője lehet. A minden bunhódés nélkül üzött nagyvárosi feslett élet bemutatása, nem hivatott sokakat gyönyörködtetni. Tordai Etel (Loute) czimzerepben sok eleganciával és színpadi otthonossággal játszott s mindvégig lekötötte a figyelmet. Gulyás (Castillon), Simon Jenő (Dupont) s általában az összes szereplők mind jól játsztak. Az előadás gördülékeny és élénk volt.

K e d d e n Ragányi Iza, az ujonnan szerződött primadonna első fellépésével Blum és Toché »Ádám és Éva« cz. operette-je volt soron. Az ujdonság meglehetősen nagyszámu közönséget hozott össze. A darabot általában vegyes érzelmekkel fogadta közönségünk s a hangzatos czim után többet várt volna. Ragányi Iza (Éva) rokonszenves megjelenésével, festői toalettjeivel, élénk játékaival, nem nagyterjedelmű, de elég szépcsengetű hangjával kedveskedett s habár egyszeri játékról van szó, nagyobb sikerek reményére jogosít. Baranyai Ferencz gyenge Ádám volt. Szerepét jobban megtanulhatná. Heltai Hugó sok igyekezete nem volt egészen eredménytelen. Gulyás most is a helyzet ura volt s igen sokat mókázott Luczifer szerepében. Tomori Melissza énekszámait sikerültek s előnyösen kiállta a térer a versenyt Ragányival. G. Székely Renée (Cynthia) jól festett menyasszonyi kosztümjében s imponáló alakja s erőteljes játéka most sem maradt hatástalan. A többi szereplők is megállták helyüket. Csupán az énekkar volt gyarló, amelyen meglátszott, hogy még nincs összetanulva.

E helyen szükségesnek tartjuk megemlíteni, hogy a színteremben a székek összecserélése, sokszor kellemetlenségek okozója. Az utcáfelőli kapu egyik szárnyának állandó zárva tartása s a nyitott szárnyon levő szűk bejárat miatt a szabad közlekedés akadálytalanul nem történhetik.

Különfélék.

— **Időjelzés** a meteorologiai intézet április 22-iki távirati jelentése szerint: Enyhe, és akon, nyugaton sok helyütt csapadék.

— **Vármegyénk tisztviselői kara** ma (csütörtökön) d. e. 10 órakor dr Damokos Andor alispán elnöke alatt, a vármegyeház kistermében értekezletet tart. Ezen vitatják meg a központi bizottság által a fizetésemelésre vonatkozólag elkészített szabályrendelet tervezetét.

— **Eljegyzés.** Roóz Mór nőiszabóiparos városunkból eljegyezte Löwy Reginát Czelinán.

— **A székely kamara ülése.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara e hó 25-én (szombaton) d. u. 3 órakor saját helyiségében teljes-ülést tart Tauszik B. Hugó kir. tanácsos elnöke alatt Marosvásárhelyt. Az ülés tárgyai közt több általános érdekű ügy van.

— **Az új vashid** építését Szombatfalva városrészben e héten megkezdették. Az építés vezetésével Vértess Arnold kir. mérnököt bízta meg a kereskedelemügyi miniszter. A hidépítés befejezését folyó évi október 1-ére kivihetőnek vélik.

— **Színházi műsor.** Micsei szintársulata napról-napra ujdonságokat hoz színre városunkban. Ma (csütörtökön) általános közkíváncsúra, Micseyné Bácskay Julcsa fellépésével, Beldi Izor: »Katalin, vagy a csárna kegyence« cz. nagy operette került előadásra. Holnap (pénteken) pedig a »Cake-Walke« híres tánczot mutatják be Hennegiun és Millanó: »Niniss« cz. operettejében, melyet Csepregy Ferencz fordított. Szombaton Ragányi Iza új primadonna fellépésével: »Fifin«. A budapesti Magyar színház legnagyobb sikerű operette ujdonsága. V a s á r n a p k é t előadás lesz.

— **Uj telefonvonal.** Az oklánd—zombori távbeszélő vonal közigazgatási bejárása e napokban volt. Dr Damokos Andor alispán, Szabady Tivadar főszolgabíró és a kolozsvári postaigazgatóság megbízásából Tilsch Nándor osztályvezető vettek részt a bejárásán. A kiépítést már a jövő hóban eszközölni fogják.

— **Székelyek az ujszegedi kendergyárban.** Szegedről írják: Az ujszegedi kenderkészítő gyár igazgatósága a napokban harmincz székely munkást hozott Csikdánfalváról. A gyár vezetősége elhatározta, hogy a székely munkáskezeket nagyobb számban foglalkoztatja s már legközelebb ismét egy csoport székelyföldi embert fogad szolgálatába.

— **Az udvarhelyköri »Dávid Ferencz-Egylet«** f. évi május hó 15-én (pénteken) d. e. 9 órakor H.-Városfalván közgyűlést tart. Tárgysorozat: a) Templomban: 1. Isteni tisztelet, tartja Kádár Lajos lelkész. 2. Elnöki megnyitó beszéd. 3. Szaval Herman Ilona k. a. 4. Felolvas Sándor Mariska tanítónő. 5. Szaval t. Demeter Dénesné Barabás Emma. 6. Elnöki bezáró beszéd. A számok között énekdarabok. b) A temetőben: T. Máthé Sándor sírkövének leleplezése. 1. Karének. 2. Alkalmi beszéd. Tartja t. Demeter Dénes lelkész. 3. A sírkő átvétele. 4. Ének. c) Az iskolában: 1. Hivatalos ügyek tárgyalása. 2. Indítványok, előterjesztések stb. Ders, 1903 ápr. hó 20-án. Sándor Gergely, elnök. Vári Albert, titkár. A mérsékelt ebédet résztvenni szándékozók május hó 10-ig a városfalvi paphoz okvetlenül jelentést küldjenek.

— **Hány 48-as honvéd van még?** A 48. honvédsereg legmagasabb létszáma 130,000 harcosra rugott, akikből 54 év után még 20,000-en vannak életben; ezek közül ez év január havának végén összesen 13,044 honvéd volt nyugdíjazva, még pedig: 3 tábornok, 9 ezredes, 12 alezredes, 35 őrnagy, 197 százados, 299 főhadnagy, 526 hadnagy, 1394 tizedes és 9829 közhítev.

— **Műkedvelői színelőadás** volt Szentertésbeten a minapában. Az ottani ifjusági egyesület rendezte saját pénztára gyarapítására. Színre hozták Csepregy Ferencz »A sarga csikó« cz. örökbecsű népszínművét. A jól sikerült előadást vidám kosaras tánczművelom követte. A husvétünnep alkalmából az ország minden részéből hazasereg-

lett ifjuság töltötte be a szindarab egyes szerep-köreit s ekkor láttuk, hogy a magyar állam által különböző iparágak tanulására atyailag elhelyezett nép gyermekeiből mily derék fiak és leányok váltak. Orosz Lajos cs. és kir. kamarás, földbirtokos a nép halálját és elismerését ez alkalommal is kiérdemelte. Magas körű családjával megjelent mulatságán s bőkezűen támogatta azt és további lelkesedésre buzdította a helyes irányba terelt népet. Az összes bevétel 117 K 70 fillér, tiszta jövedelem a szép célra 48 K 72 fillér volt. Elismerés illeti a székelykeresztúri műkedvelői társulatot is, mely ruhákat és díszleteket kölcsönzött az előadáshoz.

— **Csendőrkörületi parancsnokság Brassóban.** A törvényhozás tudvalevőleg három új körületi csendőrpáncsnokság felállítását határozta el. A három új csendőrkörületi parancsnokság közül a legelső Brassóban állítja fel. A szervezés és beosztás előkészületi munkáját már befejezték. Az első szervezési költségek részben fedezést nyernek 180 lovascsendőri állás megszüntetése után fenmaradt feleslegről. A brassói csendőrkörületi parancsnokság felállításával egyidejűleg a járási csendőrmesteri állásokat is szervezik. Ezen járási csendőrmesteri intézmény még ez év folyamán életbe fog lépni.

— **A szombathelyi temetkezési társulat** a napokban tartotta meg évi rendes közgyűlését id. Györfly Ferencz elnök vezetése alatt. Id. Sándor Gergely pénztárnok jelentését a Kovács Lajos, Gál Mihály, Orbán Dénes és Hegyi Mózes társulati tagokból álló számvizsgáló bizottság nyomban megejtett vizsgálati jelentése után egyhangulag tudomásul vették. E szerint 1478 K 51 f bevétel, 1132 K 98 f kiadás és 345 K 53 f pénztári készlet mellett, az 5345 K 86 f bevéendő összeget hozzáadva 5691 K 39 f volt a társulat vagyona múlt év végével. A közgyűlés az Orsz. Gazdasági Munkás- és Cselédpénztárba való belépést mellőzi, ugyancsak a Sándor Gergely által kiszámított ezirányú módosítást sem fogadja el, hanem megmarad jelenlegi szervezetében.

— **Előbb a korcsmába — azután a kórházba!**... A székely ember erősen kedveli a korcsmát s e miatt sok, igen sok kára esett már. Ezt bizonyítja a kedden városunkban történt furcsa dolog is. Varga Mózes szentmihályi lakos súlyos betegségbe került. Otthon elpróbáltak mindent egészségének jórafordítására, de nem sikerült. Végre rászánták magukat hozzátartozói, hogy behozzák a vármegyei kórházba. A hol annyi ember egészsége helyreállt már, hátha Mózes atyánk fia is meggyógyul. Kedden a kora reggeli órákban be is érkezének a városba; szekéren hozva a súlyos beteget. Azonban — ha már az ember a városba jön, meg nem állhatja, hogy egy kis jó pálinkát föl ne hörpintsen. Így gondolkoztak az atyafiak s beszálltak Biró István Bethlen-utcai korcsmájába és buzgón kívánták az egészséget — poharazás közben — Varga Mózesnek. Addig telt-múlt az idő, míg valamelyiknek eszébe jutott, hogy a kórházba is jó lenne már elvinni a beteget, aki türelemmel várt rájuk a szekérben. Azonban szegény Varga ezalatt kiszenvedett s már csak holttestét szállíthatták a kórházba — halottas kamrájába. Vajjon ha idejében beszállították, ugys beállott volna-e oly hirtelen Varga Mózes halála?...

— **Homoród-fürdőn** a közelgő fürdő-idényre igen sok újítást vettek tervezetbe. Ezek között jelentékeny haladás a pisztrangtenyésztés céljára május 5-ikére fölépitendő költőház, melynek berendezési költségeit a földmívelésügyi miniszter fedezi s a költő-telepre 40,000 drb szivárványos pisztrangtojást adományozott a fürdőtulajdonos község 150 koronás kiadásával szemben.

— **Szerencsétlenség a bányatelepen.** Szentkeresztbányán, Lántzky Sándor vasbánya és öntőműhelyén vasárnap este 6 és 7 óra között meglepő szerencsétlenséget okozott a dühöngő szélvész, mely az öntőműhely mellett levő tornyot ledöntötte s ezáltal mintegy 15,000 korona kára származott a bányatulajdonosnak. A hivatalos vizsgálatot Szabady Tivadar oklándi főszolgabíró és a kir. építészeti hivatal kiküldötte tegnap ejtették meg a helyszínen. Emberélet áldozatul nem esett.

— **Kiszáradt a malomárok,** de nem egészen. Helyi-kezzel tölcsák vannak s kilátásunk lehet, hogy az időjárás jobbra fordultával iszonyu büzt és a miazmák ezreit fogja szétterjeszteni. Vajjon a gátkötés bevétele nélkül is — nem lehetne-e az árokba a vizet bevezetni s ezzel a veszedelmesnek ígérkező állapotot mellőzni

— **A szenterzsébeti ifjuság** által a közel-múltban előadott szindarab alkalmával összes bevétel volt 125 K 20 f. Kiadás 37 K 13 f. Tiszta jövedelem 88 K 7 f. Felülírtak: Orosz Lajos 9 K, Sándor Albert 3 K, Sándor János g. k. lelkész 1 K 60 f, Kertész Mózes ref. lelkész, Fülöp Kálmán ref. lelkész, Grossmann Ábrahám, Gombos Gábor körjegyző 1—1 K, Fodor Kálmán 1 K 20 f, Göncz Jolán tanítónő 60 f, Veres János pénzt. 20 f. Fogadják a nemesszívű adakozók, ugyancsak a közreműködő ifjúsági egyesületünk hálás köszönetét. R á k o s i Bálint, áll. tanító.

— **Holttest a mezőn.** Barabás Mihály orosz-hegyi lakos, földmivist, a ki szombaton városunkba egy szekértűt eladott, Szentkirály község határára, a „Keringő“ nevű helyen vasárnap reggel halva találták. A felaadás után visszafelé a küküllőkeményfalvi fűrészhöz akart deszkaszállítás végett menni és utközben találta a hirtelen halál. Zsebében 23 K 92 fillér pénzt találtak a vizsgálatkor.

— **Az Eszak-Amerikai Egyesült-Államok** megalakulásának történetét adja elő dr. Marczali Henrik a Nagy Képes Világtörténete legutóbbi 180. füzetében. A mai hatalmas és nagy állam történetét, mozgalmait rajzolja meg, a melyek közben hatalmas, egységes birodalomra dagadt a kívándorlottak szövetsége. Ez a csodálatos, gyors és erőteljes alakulás első sorban Franklin Benjámint nevéhez fűződik. Egy bostoni szappanosnak a fia volt, azután betűszedő bátyja nyomdájában. Itt sokat olvasott és művelte magát. 17 éves korában összeveszett bátyjával, elindult Philadelphiába, hogy ott keresse meg kenyerét e gazdag országban, a hol sokkal olcsóbb volt minden. Megérkezésekor 3 kenyeret vett: kettőt a hóna alá fogott, egybe beleharapott. Így látta meg jövődő menyasszonyát, a ki jót nevetett rajta. Itt sem sokáig nyugodott; Londonba ment betűszedőnek, onnan jött vissza már valami pénzzel, miből nyomdát és lapot alapított. Megnősülve, központja lett a philadelphiai társaságnak. A közügyekre nagy befolyása volt s midőn a gyarmatok ügyüknek képviselőt kerestek, Franklint küldötték Londonba kivánságaik szószólójául és jogaik megvédőjéül. Sok herce-hurczán ment keresztül, de ettől kezdve ő volt vezére a függetlenség felé vezető uton. Igazi amerikai színű életet élt s az ő személyében, lankadatlan munkaerejében, vagyonra és befolyásra való nagy és őszinte vágyában mintegy mintaképe az amerikai polgárnak. Ezt a csodálatos élettörténetet írja meg a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 180. füzetében. Egy füzet ára 60 fillér, egy kötet díszes félbőr-kötésben 8 frt. Kapható minden hazai könyvkereskedésben, s részletfizetésre is a kiadóhivatalban: Révai Testvérek Irodalmi Intézet Budapest, VIII., Üllői-ut 18.

— **Fogorvos.** Perl József városunkból rövid időre elutazott. Azonban még a folyó hóban visszaérkezik és 8—10 napig rendelni fog.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be M a u t h n e r Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a „Sétatéri“ vagy a „Margitszigeti“ fűmagkeveréket. Ezeket már 29 éve szállítja M a u t h n e r Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére.

Közgazdaság.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület. Sz. 161—1903. A gazdasági egyesület által fenntartott szüzugyába az előjegyzéseket elfogadja az egyet titkára Hlatky Miklós (lakik Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca.) Egy drb horju legeltetési díja tagok részére 6 K, nem tagoknak 8 K. Minthogy a felvétel korlátolt számban és a jelentkezés sorrendjében, elsősorban a tagok részéről fogadtatik el, felhívatik a gazdaközönség a mielőbb való jelentkezésre. A kihajtás idejéről későbbi hirdetéssel értesítetnek a jelentkezők. Székelyudvarhelyt, 1903. évi április hó 17-én. Az elnökség.

Szerkesztői üzenetek.

P. O. J. Mészáros. Székely testvéries érzelmeit atyafiságos viszonzással vettük. „Bizalmunk az ősi erényben“ állandó és rendíthetetlen Szíves üdvözlét.

K. D. Budapest. A czimszalagot megfelelően kiigazítottuk.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

— **A faiskolakezelők és gyümölcsfa-tulajdonosok** szíves figyelmébe ajánlom kitűnő és több oldalról elismeréssel fogadott folyékony faviasszommal negyed-, fél- és egykilós adagokban 40, 80 és 1 K 60 filléres árral. S o l y m o s s y János gyógyszerész Székelyudvarhelyt (Kossuth-utca.)

Lóvásárlók

figyelmébe ajánlatik, hogy **négy ló**, melyek között **két drb 5 éves, nemes háttas ló** is van — **nagyon olcsón** (becsértéken alól) **azonnal eladó.** Bővebb felvilágosítás a »BUDAPEST«-szállodában Székelyudvarhelyt nyerhető.

Kiadó lakás. Három szoba, konyha és pincze külön udvarral a z o n n a l k i a d ó Székelyudvarhelyt, Király-utca 22. szám alatt. Bővebb felvilágosítást ad: H o r v á t h Albert (Bethlen-utca.)

Eladó bor. Saját termésű királyhalmi (Csongrádvármegye) homoki fehér asztali, vörös és Siller ó-boraim kisebb és nagyobb mennyiségben kaphatók. Értekezhet az alólírott szőlőbirtokosnál Gyulán, Békésmegye.

Rombay Zsigmond,
királyhalmi szőlőbirtokos.

Emeletes lakás azonnal, vagy Szent-György napra kiadó. All 2 szoba s konyha és hozzávalókból. Ha a konyha földszinti lehet: úgy 3 szoba s konyhából is állhat. Főpinczén. — Raktárnak: egy földszinti szoba; Hármass pincze helyiség, nagy, száraz, világos szellős pinczék. Kereskedőknek, gabonaraktárnak alkalmasok! Önálló lakás külön udvarral, kerttel — esetleg konyhakertészetnek igen alkalmas — egy és egy negyed holdnyi kerttel, mesterséges öntözésre könnyen berendezhető fekvéssel, kuttal az udvaron, kitűnő vízzel — 3 szoba, konyha, kamara, egy igen nagy, műhelynek alkalmas, száraz és egy kisebb pinczével, pitvarral, alatta földi kamara, sütőház, istálló, szekérszinek, sertés-ól, tyúk-ó stbivel felszerelve, azonnal 3—6 évre hasznosítható. Értekezhetni KÖNCZ ÁRMINT gyógyszerésszel Székelyudvarhelyt, a gyógytár melletti irodában bármikor.

Legfinomabb cukrász-sütemények Ernszt György cukrászatában Székely-Udvarhelyt (Főtér, piaczsor) kaphatók. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Kiadó lakás. Attila-utca 13. szám alatt 2 szoba, külön udvarral stb. hozzátartozóival együtt kiadó, vagy örök áron eladó. Bővebb felvilágosítást ad S o h a Aladár Helyben.

Legelőre állatokat vesz fel dr G y a r m a t h y Dezső homoródszentpáli gazdasága.

Biztos jövedelmű tőke befektetés! Eladó — másnemű vállalatban befektetés miatt — 50 darab „Oláh-falu-homoródminti takarékpénztári“ részvény, darabonként 115 koronáért; ezen vételárnak megjövödelmezi évenként 12-9 százalékát. 20 darab „Siculia“ szén-savgyári részvény, valamint: 35 darab „Küküllői takarékpénztári“ részvény a névleges 100 koronás árban. Bővebb felvilágosítást e lapok kiadóhivatala által „Biztos jövedelmű tőke befektetés“ ezim alatt nyerhető.

KÁLLAI GYÖRGY

épület- és butor-asztalos, aki minden e szakba vágó munkát a mai igényeknek megfelelő előnyös árban és szolid kivitelben készít, — **üzletét**

folyó évi április 24-től Szombathely városrészben

a báró Orbán Balázs utca 13. házszám alá — Zárug Antal fűszerüzletével szembe — helyezi át. Léri ezen a helyen is a n. é. közönség szíves pártolását.

393. szám, folyó 1903. vh.

Árverési hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. bírósági végrehajtó közölni teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. járás-bíróságnak V. 287/1—903. polg. számu végzése által aradi Vojtek és Weisz cégnek, képviselve dr Köpf János ügyvéd által, szentegyházassalófalvi Könyg Károly ellen, ki onnan eltávozott a foglalás után, holléte ismeretlen, így részére szentegyházassalófalvi Tankó Áront ügygondnoknak kinevezteték, mert alperes az ingókat, ennek őrizete alá adta, 400 korona tőke s járuléka iránti ügyben, alperes szentegyházassalófalvi köz-ségben összesen 847 korona 90 fillérre becsült következő javai, u. m.: Tizenhárom darab 800 grammos beégetett szignatúrás vizes üveg dugóval, hét db 500 grammos porüveg beégetett szignatúrával, üveg dugóval, tizenkét darab 200 grammos tinturás üveg beégetett szignatúrával és üveg dugóval és még 4-től 36. tétel alatti patikai különbféle ingók, ezen ingók tömegesen egy csoportban szentegyházassalófaluban ingók gondozója kinevezett ügygondnok Tankó Áron házánál 1903. évi május hó 1-én d. e. 9 órakor nyilvános árverésen el fognak adni, melynél az egyes javak vételárán azonnal fizetendő, esetleg a becsáron alul is a többet ígérőknek el fognak adni.

Az árverési feltételek a bírósági végrehajtónál megtekinthetők, úgy tömeggondnoknál is. Ez-uttal felhívatnak mindazok, kik a javak iránt elsőbbségi jogokat érvényesíteni vélnek, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés kezdetéig, habár külön értesítést nem vettek is, alulírt végrehajtóhoz nyújtsák be, mert különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolva, egyedül a vételár fölölésére fognak utasítani.

Székelyudvarhelyi bírósági végrehajtótól.

Sz.-Udvarhelyt, 1903. ápr. hó 11-én.

BIRÓ SÁNDOR s. k.,
kir. végrehajtó.

Képes levelező-lapok

gyönyörű kivitelben, legnagyobb választékban kaphatók BETEGH PÁL könyvkereskedésében Sz.-udvarhelyt.

Sz. 1485—903. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi ev. ref. kollegium végrehajtónak Barabás Károly és neje végrehajtást szenvedő elleni 600 korona tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a szombathelyi 505. számu tkvben A + 1. rendsz. 192. hrsz. ingatlanra 527 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1903. évi július hó 21 ik napján d. e. 9 órakor a telekkönyvi hatóság-nál megfoglándó nyilvános árverésen megállapított kikiáltási áron alól is eladatul fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóságtól.

Székelyudvarhelyt, 1903. évi február 24-én.

MIHÁLY,
kir. törvényszéki egyes bír.

MELEG

SÓSFÜRDŐ!

Minden nap

a Gergely Ferencz sósfürdőjén meleg fürdő kapható A fürdőszobák és az ezek előtt levő folyosó szükség szerint fűtve van. Egy kádfürdő ruhával 45 kr

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi „Zálogkölesön-intézet és betéti pénztár“

igazgatósága folyó hó 17-én tartott ülésében, a hitelező közönség érdekét tartva szemelött, azon üdvös határozatot hozta, hogy a kölcsönök után járó kamatot folyó év május 1-től kezdve

7% perczentre szállítja.

Midőn ezt a t. közönség becses tudomására hozom, egyuttal felkérem a községek előljáróit, hogy községekben közhírré tenni sziveskedjenek.

Az igazgatóság megbízásából:

Székelyudvarhelyt, 1903. ápr. 18.

BIRÓ ÁRON
aligazgató.

Állattenyésztő gazdák figyelmébe!

Az „Alsófehérvármegyei Gazdasági Egyesület“ Nagy-Enyeden, 1903. május hó 4-én

tenyészállat-kiállítást

rendez.

Díjazás alá esnek:

- I. Magyar erdélyi fajtánál: községi bikák, borjas tehenek, tenyésztehenek és üszök.
- II. Havasi esetleg pinzgau fajtánál: 1—3 éves bikák, tehenek és üszök.
- III. Sertés: Kisbirtokosok kanjai.
- IV. Juhok: Kisbirtokosok kosai.

Kitűzve 50 különböző díj ezer korona értékben.

Bejelentések intézendők: Székelyhidy Viktor gazd. egyes. titkár urhoz Nagy-Enyedre, hol a kiállítást illetőleg bővebb felvilágosítás nyerhető.

RÉPÁTI VIZ

hazánk legkitűnőbb ásványvize, ujonnan érkezett friss tavaszi töltés

HAAB és HEITZ és GÁL JÁNOS UTÓDA

főraktárában SZÉKELYUDVARHELYT

NAGYON MÉRSÉKELT ÁRBAN KAPHATÓ.

Dr. Purjesz Zsigmond professzor a következőképpen nyilatkozik:

Bizonyítom, hogy a Répáti-savanyuvizet a nyálbártyák hurutos bántalmai ellen is méltán jó sikerrel alkalmaztam.

Dr. Lengyel Béla m. kir. egyetemi tanár szakvéleménye a következő:

A K.-Impér Répáti-savanyuviz a jók között is a legjobbak közé tartozik, nemcsak mint élvezeti ital kitűnő, hanem mint gyógyító ital is megbecsülhetetlen, sőt sőt. Emésztési és vizeleti nehézségeknél, gyomor- és vesebajoknál, gyaladásos, hólyag- és köszvényes bántalmak ellen sőt sőt. felülmulthatlan.

Kapható továbbá minden előkelőbb vendéglőben.